

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund

Styrelsens berättelse över förbundets verksamhet 2004

Styrelse från årsmötet 2004

Ordförande:

Anders Björck
(till årsmötet 2006)

Vice ordförande:

Carl Göran Andræ
(till årsmötet 2005)

Andre vice ordförande:

Stig Hedlund
(till årsmötet 2006)

Ständig sekreterare:

Håkan Liby

Skattmästare:

Gunnar Nyberg
(till årsmötet 2007)

Ledamöter:

Roine Schenning
(till årsmötet 2007)

Ola Sandström
(till årsmötet 2005)

Ove Lundgren
(till årsmötet 2007)

Britt-Marie Strand
(till årsmötet 2007)

Ingvar Eriksson

(till årsmötet 2006)

Mona von Engeström

(avliden 2004)

Karl-Erik Thisner

(till årsmötet 2005)

Gunnar Olsson

(till årsmötet 2005)

Arbetsutskott:

Vice ordföranden, andre vice ordföranden, sekreteraren.

Revisorer:

Mats Gunnarsson, Öhrlings

PriceWaterHouseCoopers

Sven Lundkvist

Revisorssuppleanter:

Carl Birger Sveidqvist

Maria Wigenfeldt, Öhrlings

PriceWaterHouseCoopers

Valberedning:

Marianne Jonstam

(sammankallande)

Ma Sundqvist

Mirja Korpela

Representant för Sveriges Hembygdsförbunds förtroenderåd:

Stig Hedlund

Ombud till Sveriges Hembygdsförbunds årsstämma 2004:

Bror R Eriksson

Mona von Engeström

Per Thunström

Ersättare:

Gunnar Olsson

Arne Gusén

Lennart Johansson

Ombud till Sveriges Hembygdsförbunds årsstämma 2005:

Per Thunström

Arne Gusén

Mona von Engeström (avliden 2004)

Ersättare:

Gunnar Olsson

Lennart Johansson

Anneli Ahlund

Styrelsen har hållit tre protokollförda sammanträden och arbetsutskottet har sammanträtt vid fem tillfällen under året.

Antalet hembygdsföreningar anslutna till Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund var den 31 december 2004 65 st. Föreningarnas exakta medlemsiffra har ännu ej redovisats. År 2004 var föreningarna 64 och medlemsantalet 12 960.

Enskilda medlemmar den 31 december 2004

Betalande	1 044	(2003: 982)
Ständiga	61	(2003: 65)
Hedersledamöter	5	(2003: 5)
Medaljörer	35	(2003: 40)
Summa	1 145	(2003: 1 092)

Ekonomi

På styrelsens uppdrag har förbundets kapitalplaceringar ombesörjts av skattmästare Gunnar Nyberg i samverkan med E Öhmans junior Fondkommission AB i Stockholm. Stiftelsen Upplandsmuseet har enligt i stadgarna föreskrivet avtal med förbundet svarat för medlemsregistrering, uppbörd av medlemsavgifter till förbundet och Sveriges Hembygdsförbund, värvning av nya medlemmar, meddelandeservice, årsboksredaktion, service till anslutna föreningar samt för den löpande ekonomiadministrationen med redovisning, betalservice, årsbokslut, budgetunderlag och rapportering till styrelse och ledamöter. Den ekonomiska förvaltningen för år 2004 framgår av balans- och resultaträkningen för 2003 och 2004.

Stiftelser

Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har förvaltningsansvar för åtta stiftelser. Enligt stiftelselagens bestämmelser lämnas separata årsredovisningar för dessa. Stiftelserna är följande: Hilmer Åbergs fond, Landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond, Nils och Barbro Sundquists minnesfond, Upplandskretsen för hembygdsvårds fond, Ola Ehns minnesfond, Elisabeth Wensters minne, Hilda och Algot Blankfelts minnesfond, samtliga samförvaltade samt Stiftelsen Constance Anderssons donationsfond.

Enligt stiftelselagens bestämmelse skall under en 5-årsperiod 80% av avkastningen utdelas i enlighet med de stadgar som gäller för varje enskild stiftelse.

Hilmer Åbergs fond, Elisabeth Wensters minne och Constance Anderssons donationsfond har Upplandsmuseet som destinatär. Medlen skall huvudsakligen användas till utökande, vård och omhändertagande av museets samlingar, men också till museets verksamhet.

Från de övriga stiftelserna, vars avkastning skall användas till bl.a. forskning om uppländsk kultur och insatser inom hembygdsvården har under året utdelats medel från Landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond. Utdelningen redovisas under rubriken Vinterting.

Vinterting

Förbundets vinterting för hembygdsföreningarna i Uppland hölls söndagen den 1 februari 2004 i Brunnspaviljongen, Eklundshof, Uppsala. Förbundets ordförande, landshövding Anders Björck, kunde hälsa ett 60-tal representanter för hembygdsföreningarna välkomna.

Författaren Elsie Johansson var inbjuden till Vintertinget för att berätta med begreppet hembygd som utgångspunkt under rubriken "Marken, människorna, modersmålet". Elsie Johanssons färgstarka framställning, med många bilder hämtade från hennes rika produktion, gestaltade på ett mycket konkret sätt det uppländska kulturarvet, såväl det materiella som det immateriella.

Utdelning ur Landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond

Vid vintertinget utdelades ett bidrag på 5 000 kronor ur Landshövding Hilding Kjellmans hembygdsfond till Faringe-Knutby-Bladåkers hembygdsförbund för att täcka kostnader för det löpande arbetet med insamling av material, redigering och arkivering av ljud och bild från verksamhetsområdet.

Disa Gilles pris

Disa Gilles pris för föredömlig insats inom uppländsk hembygdsvård tilldelades Gamla Uppsala hembygdsförening för förtjänstfullt arbete och strävan att

verka på ett nytt modernt sätt, bland annat genom att samverka med föreningslivet i verksamhetsområdet och öppna för mångkulturella perspektiv samt leda intresset för förhistorisk och historisk tid fram till vår samtid.

Årsmötet 2004

Årsmötet hölls söndagen den 18 april i Gamla Uppsala, med Gamla Uppsala hembygdsförening som värd. En nyhet för året var att värdföreningen hade arrangerat ett innehållsrikt kulturprogram under förmiddagen som de ombud som så önskade kunde ta del av före årsmötet som hölls i Österledskyrkan.

Närmare 100 ombud för enskilda medlemmar och föreningar hade hört sammat kallelsen. Programmet inleddes med att Gamla Uppsala hembygdsförenings ordförande Patricia Ericsson hälsade välkommen varefter Bengt Tammergård gav en presentation av Gamla Uppsala i dåtid och nutid.

Därefter inleddes förhandlingarna under ledning av förbundets ordförande Anders Björck. När verksamhetsberättelsen och årsredovisningen för 2003 godkännts av årsmötet och budgeten för 2005 fastställdes, förrättades valen, se styrelsens sammansättning ovan.

Efter avslutade förhandlingar delade Anders Björck och Märith Ehn ut ett stipendium på 50 000 kronor ur landsantik-

varie Ola Ehns minnesfond till arkeolog Linda Qviström, verksam vid Upplandsmuseet. Därefter höll stipendiaten ett föredrag om sitt forskningsprojekt som rör kartering och datering av lämningar efter ödelagda gårdar i norra Uppland som antas vara medeltida.

Vårutflykt och vårstämman

Vårutflykten den 23 maj med drygt 60 deltagare, bjöd varken på försommarvärme eller blå himmel. Några grader över nollstreck, ösregn och hård vind blev de väderleksmässiga förutsättningarna för årets utflykt. Men dessbättre var dagens program inte upplagt för utomhusvistelse i någon större omfattning.

Första besöksmålet var Björklinge hembygdsförenings välordnade museum vid prästgården. Bror R Eriksson hälsade välkommen och gav tillsammans med Lars Ridderstedt en beskrivning av museets tillkomst och uppbyggnad i prästgårdsladugården. Vi fick sedan tillfälle att ta del av föremålsamlingarna och ett stort antal föreningsmedlemmar var behjälpliga ciceroner i museet.

Vårstämman hölls i Björklinge församlingshem under ledning av förbundets ordförande Anders Björck. På dagordningen stod bland annat val av ombud för de enskilda medlemmarna. Traditionenligt delades årets förtjänstmedalj ut vid detta tillfälle och styrelsen

hade beslutat att utse Hans Lustig till medaljör.

Resan gick vidare till Forsmarks bruk och besöket inleddes med lunch på Wårds-huset. För initierad presentation av Forsmarks historia svarade Torbjörn Forsman som för säkerhets skull inledde inomhus med utsikt genom Wårds husets fönster.

Promenaden i den berömda engelska parken fick göras mycket kort i ovådret, till förmån för ett betydligt längre besök i herrgården och rundvandring i alla salonger och rum under Torbjörn Forsmans sakkunniga ledning.

Utflykten avslutades med ett besök vid Eric Sahlström-Institutet i Tobo, inrymt i det iögonfallande hus som brukar kallas "jaktsslottet". Utflyktsdeltagarna fick sitta ned vid dukade kaffebord och institutets VD Kerstin Lindgren presenterade verksamheten. Sedan tog Esbjörn Hogmark över ord och ton och inledde med att beskriva nyckelharpan utvecklingsstadier och Eric Sahlströms betydelse för instrumentets popularitet. Givetvis utmynnade det hela i att Esbjörn spelade några låtar och avslutningen blev Eric Sahlströms kända "Spelmansglädje".

Höstutflykt

Höstutflykten den 3 oktober lockade 50 personer. Det första besöksmålet var Vaksala skolan i Uppsala som byggdes

åren 1925–27 efter ritningar av stadsarkitekten Gunnar Leche i nyklassicistisk stil. Antikvarie Johan Dellbeck vid Upplandsmuseet demonstrerade Vaksala skolan som förklarades som byggnadsminne 2001.

Resan gick vidare söderut över länsgränsen till Rosersbergs slott. Slottet uppfördes på 1630-talet åt familjen Oxenstierna och byggdes om i barockstil under slutet av 1600-talet under arkitekten Nicodemus Tessin d.y:s ledning till en av de mest magnifika barockanläggningar landet skådat. 1762 kom slottet i hertig Karls ägo och fick under hans tid sin nuvarande karaktär och exteriör. Här finns välbevarade interiörer från 1795-1825 och en vidsträckt park med spår av såväl barockpark som engelsk trädgård. Fram till 1860 var Rosersberg kungligt lustslott. Slottets guider visade oss runt under en dryg timme.

"Uppland på Skansen" var temat för den återstående delen av utflyktsdagen. Framkomna till Stockholm och Skansen koncentrerade vi oss framför allt på tre byggnader från Uppland, nämligen ordenshuset Brofästet byggt 1895 som en gång stått strax utanför Ullfors bruk, Mekaniska verkstaden som är byggd som en kopia av Pythagoras i Norrtälje samt en uppländsk smedja från Västerlövsta. För värdskapet och presentationen av de miljöerna svarade Skansens byggnadsantikvarie Karin Blent.

Ordförandekonferens

Vid höstens ordförandekonferens lördagen den 16 oktober på Upplandsmuseet var 16 hembygdsföreningar representerade. Håkan Liby redogjorde inledningsvis för projektet Agenda kulturarv som avslutades under året med att programskriften "Människan i centrum" producerades. Vad som skall bevaras av kulturarvet har tidigare varit en angelägenhet för en begränsad skara experter, och den grundläggande tanken bakom projektet har varit att demokratisera kulturarvsfrågorna.

För dagens huvudtema svarade den inbjudna konsulten Ulf Redhe från Dala-Floda, som presenterade sig som "Sveriges framgångsrikaste bidragshämtare till föreningslivet". Tanken med föredraget var att inspirera föreningsrepresentanterna att tänka i nya banor som kan ge nya pengar till hembygdsföreningen.

Fyllda av entusiasm beslutade deltagarna att försöka ordna en fortsättningskurs med temat: hur man på rätt sätt skriver ansökningar och fyller i blanketter.

Hembygd Öst-möte

Den 20 oktober stod Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund som värd för ett möte med samarbetsgruppen Hembygd Öst på Upplandsmuseet.

(Hembygd Öst omfattar hembygdsförbunden i Stockholm, Västmanland, Södermanland, Östergötland, Gotland och Uppland). Mötet inleddes med en presentation av värdförbundets organisation och verksamhet och därefter diskuterades en rad gemensamma frågor.

Avslutningsvis presenterade Kerstin Forss från Wardsaetra & Gutasunds hembygdsförening de aktiviteter som tre hembygdsföreningar planerar med anledning av Linnéjubileet 2007.

Arbetsutskottet

Arbetsutskottet har, i överensstämmelse med stadgarna svarat för löpande förvaltning enligt styrelsens bestämmelser. Följaktligen har AU förberett styrelsesammanträden, vinterting, årsmöte och ordförandekonferens.

Förste vice ordförande Carl Göran Andræ har ansvarat för Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds hemsida i samarbete med Sveriges Hembygdsförbund samt givit råd och service åt hembygdsföreningar som önskat bygga eller länka hemsidor.

Publikationer

Under året har årsboken UPPLAND 2004 med Håkan Liby som redaktör utgivits. Boken innehåller åtta artiklar som speg-

lar uppländsk kulturhistoria av vilka som exempel kan nämnas *Erikskulten i Uppsala* av Christian Lovén, *Uppländska ciborier i form och funktion* av Stina Fallberg Sundmark och *En robot i ladugården* av Ann-Sofi Forsmark. Årsboken avslutas som vanligt med ett sammandrag av verksamheten i den uppländska hembygdsrörelsen.

Fyra nummer av medlemsbladet Meddelanden har utgivits med Håkan Lihy som redaktör.

Kvekgården

Friluftsmuseet Kvekgården i Kveks by utanför Örsundsbro ägs av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

Styrelsen beslutade att också säsongen 2004 uppdra åt Lagunda hembygdsförening att ansvara för öppethållande, bokningar och visningar på Kvekgården. Upplandsmuseet arrangerade en utbildningskväll för den grupp medlemmar i föreningen som åtog sig att medverka i visningsverksamheten.

Söndagen den 15 augusti arrangerade Lagunda hembygdsförening en stor jubileumsfest för att uppmärksamma att Kvekgården fungerat som friluftsmuseum under 70 år. Jubileumsprogrammet bestod av friluftsgudstjänst, högtidstal, körsång, folkdans, kaffekalas med jubileumstårta och uruppförandet av ett bygdespel. Arrangemanget samlade 250 personer.

Kvekgården hade totalt 1 800 besökare under verksamhetsåret 2004.

Upplandsmuseet svarar som tidigare för byggnadsvården på uppdrag av Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund.

Medlemsvärvningskampanj

Under maj och juni har Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund genomfört en värvningskampanj av enskilda medlemmar. Anledningen var att medlemsantalet i början av året sjönk under tusenstrecket, vilket styrelsen ansåg vara alarmerande.

Värvningskampanjen har inneburit omfattande spridning av en värvningsfolder som lockat till medlemskap före den 1 juni och premien för ett snabbt beslut var de senaste fyra årgångarna av årsboken Uppland.

Drygt 130 personer har svarat via folderns talong att de önskar bli medlemmar, vilket styrelsen bedömt som ett lyckat resultat.

Upplandsmuseet och hembygdsrörelsen

Upplandsmuseet svarar för Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds kansli, medlemsregister och redaktion. Huvudansvarig för kontakten

med hembygdsföreningarna är landsantikvarie Håkan Liby. Upplandsmuseet har hållit kontakt med föreningarna genom personliga besök, föredrag och rådgivning. Museets samtliga avdelningar står till hembygdsrörelsens förfogande. Det innebär att föreningarna kan få råd om underhåll av byggnader, föremåls- och fotosamlingar samt pedagogisk verksamhet.

Stiftelsen Upplandsmuseet och Upplands fornminnesförening och hembygdsförbund har ett avtal som reglerar fondförvaltning, administrativa tjänster (förbundskansli), redaktionellt arbete, förlagsverksamhet, försäljning samt museiservice till förbundet.

I Upplandsmuseets styrelse representeras förbundet av en ordinarie ledamot, Carl Göran Andræ och en suppleant, Stig Hedlund.

Landsantikvarien är sekreterare och föredragande i Upplands fornminnesförening och hembygdsförbunds styrelse.

Värderingsprinciper

Fordringar upptas till det belopp som efter en individuell bedömning beräknas bli betalt. Lager har värderats enligt lägsta värdets princip, vilket innebär till det lägsta anskaffningsvärdet och en bedömning av det verkliga värdet på balansdagen. Aktierna har värderats till lägsta värdet av anskaffningsvärde och marknadsvärde.

Anders Björck
ordförande

Håkan Liby
sekreterare

Vår revisionsberättelse har avgivits

Mats Gunnarsson

Sven Lundkvist